

Adroddiad i'r	Cabinet
Dyddiad y cyfarfod	29 Medi 2022
Aelod Arweiniol / Swyddog	Y Cyng. Gwyneth Ellis, Aelod Arweiniol Cyllid, Perfformiad ac Asedau Strategol / Steve Gadd, Pennaeth Cyllid ac Eiddo
Awdur yr adroddiad	Steve Gadd, Pennaeth Cyllid ac Eiddo
Teitl	Adroddiad Cyllid (Awst 2022/23)

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn nodi manylion cyllideb refeniw ac arbedion y Cyngor fel y cytunwyd arnynt ar gyfer 2022/23. Mae'r adroddiad hefyd yn rhoi diweddariad cryno o'r Cynllun Cyfalaf yn ogystal â'r Cyfrif Refeniw Tai a'r Cynllun Cyfalaf Tai.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Pwrpas yr adroddiad yw rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am sefyllfa ariannol bresennol y Cyngor, a chadarnhau'r cyllidebau gwasanaeth y cytunwyd arnynt ar gyfer 2022/23.

3. Beth yw'r Argymhellion?

- 3.1 Nodi'r cyllidebau a bennwyd ar gyfer 2022/23 a'r cynnydd yn erbyn y strategaeth a gytunwyd arni.
- 3.2 Cymeradwyo'r cyfleusterau storio halen newydd yn nepos Corwen a Lôn Parcwr, Rhuthun fel y nodir yn adran 6.9 ac Atodiad 5.
- 3.3 Cymeradwyo datblygiad a gwaith adeiladu cyfleusterau lles, storio cerbydau a chyfarpar newydd yn Nepo Gerddi Botanegol y Rhyl, fel y nodir yn adran 6.9 ac Atodiad 5.

4. Manylion yr adroddiad

Mae'r adroddiad yn rhoi crynodeb o gyllideb refeniw'r Cyngor ar gyfer 2022/23 (Atodiad 1). Cyllideb refeniw net y Cyngor yw £233.696 miliwn (£216.818 miliwn yn 21/22). Mae rhagolwg y sefyllfa o ran cyllidebau gwasanaethau a chorfforaethol yn orwariant o £1.936 miliwn (gorwariant o £1.936 miliwn fis diwethaf). Amlinellir y naratif o amgylch y risgiau a'r rhagdybiaethau presennol sy'n sail i'r asesiad hwn yn adran 6 ac Atodiad 2.

Roedd cyllideb 2022/23 yn gofyn am ddod o hyd i a chytuno ar arbedion gwasanaeth ac arbedion effeithlonrwydd o £0.754 miliwn fel y nodir isod:

- Mae Ffioedd a Thaliadau wedi bod yn destun chwyddiant yn unol â'r polisi Ffioedd a Thaliadau a gytunwyd (£0.120 miliwn)
- Mae arbedion effeithlonrwydd gweithredol (£0.634 miliwn) wedi'u nodi yn bennaf gan wasanaethau yn ystod y flwyddyn ac o fewn cyfrifoldeb a ddirprwywyd i Benaethiaid Gwasanaeth mewn ymgynghoriad ag Aelodau Arweiniol
- Ni ofynnwyd am unrhyw arbedion gan y Gwasanaethau Cymorth Cymunedol nac ysgolion

Tybir bod yr arbedion gweithredol a chynnydd mewn ffioedd a thaliadau wedi'u cyflawni.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheoli cyllidebau refeniw a chyfalaf y Cyngor yn effeithiol a chyflawni'r strategaeth gyllidebol yn sylfaen i waith ym mhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Manylir ar naratifau gwasanaethau arwyddocaol sy'n egluro amrywiadau a risgiau yn Atodiad 2, ond dylid nodi'r canlynol hefyd:

6.1 Effaith y Coronafeirws a Chwyddiant – Mae'r strategaeth o weithio mewn partneriaeth gyda Llywodraeth Cymru wedi helpu i sicrhau dros £15 miliwn o gymorth ariannol uniongyrchol y llynedd. Rydym yn parhau i hawlio taliadau ar gyfer hunan-ynysu a

thaliadau tâl salwch statudol ychwanegol, ynghyd â thaliadau prydau ysgol am ddim uniongyrchol. Fel rhan o gyllideb 202/23, cytunwyd ar gronfa wrth gefn o £1.9 miliwn i ariannu effaith barhaus y pandemig nad oes modd ei hawlio gan Lywodraeth Cymru eleni, ac i gydnabod y cynnydd mewn chwyddiant ar adeg pennu'r gyllideb. Mae'r arwyddion cynnar yn nodi, er bod y risg yn sgil COVID wedi lleihau'n sylweddol, mae'r risg o ran chwyddiant wedi cynyddu'n sylweddol yn bennaf oherwydd y rhyfel yn Wcráin. Bydd y sefyllfa yn parhau i gael ei monitro'n ofalus dros y misoedd nesaf.

6.2 Cyllidebau Corfforaethol – Amcangyfrifir ar hyn o bryd y bydd £422,000 o arian at raid corfforaethol anchwyddiannol ar gael i'w ryddhau. Mae'r manylion o ran risgiau eraill yn dal yn cael eu dadansoddi:

- Setliadau cyflog ar gyfer 2022/23
- Galw ar gronfeydd arian at raid ar gyfer pwysau ynni a phwysau chwyddiannol eraill (gweler 6.1).

Bydd y rhain yn cael eu monitro'n agos yn ystod y misoedd nesaf.

6.3 Addysg a Gwasanaethau Plant – Y rhagdybiaeth alldro presennol yw gorwariant o £2.457 miliwn (£1.938 miliwn o'r blaen). Er bod pwysau ychwanegol o £750,000 wedi'i dderbyn fel rhan o gyllideb gytunedig 2022/23, mae hwn yn dal yn faes sy'n peri pryder. Mae'r rhan fwyaf o'r pwysau (£1.5 miliwn) yn ymwneud â lleoliadau preswyl a lleoliadau maethu annibynnol, sydd naill ai wedi dechrau'n fuan ar ddechrau'r flwyddyn ariannol neu sy'n mynd i bara'n hirach na'r disgwyl. Mae'r pwysau ar gyllideb lleoliadau y tu allan i'r sir wedi cynyddu fis yma o £519,000 i £611,00, gyda gostyngiad yn yr incwm disgwylidig yn sgil gostyngiad yn nifer y disgyblion o gynghorau eraill. Mae'r gorwariant a ragwelir yn tybio y byddwn yn derbyn £0.880 miliwn gan Lywodraeth Cymru eleni, ond nid yw £0.300 miliwn o'r swm hwn wedi'i gadarnhau eto.

6.4 Gwasanaeth Cefnogaeth Gymunedol – Er bod pwysau ychwanegol o £3.127 miliwn wedi'i gynnwys yn y gyllideb ar gyfer 2022/23, mae'r maes gwasanaeth hwn yn parhau i beri risg. Mae digartrefedd yn arbennig yn wynebu pwysau sylweddol. Fel yr amlygwyd yn yr Adroddiad ar y Sefyllfa Derfynol mae cronfa arian parod o £2.440 miliwn ar gael yn y gwasanaeth i helpu i ariannu unrhyw bwysau yn ystod y flwyddyn. Mae'r gwasanaeth yn rhagweld y byddant yn gorfod defnyddio'r gronfa hon i ariannu pwysau yn ystod y flwyddyn yn 2022/23.

6.5 Ysgolion – Roedd y gyllideb a gytunwyd gan y Cyngor ar gyfer 2022/23 yn cynnwys cyfanswm buddsoddiad ychwanegol net o ychydig dros £4.4 miliwn yng nghyllidebau dirprwyedig ysgolion (heb gynnwys cynnydd i grantiau gan Lywodraeth Cymru). Y rhagamcaniad diweddaraf ar gyfer balansau ysgol i'w dwyn ymlaen i 2023/24 yw balans credyd net o £7.285 miliwn, sy'n cynrychioli gostyngiad o £5.163 miliwn yn y balansau a ddygwyd ymlaen o 2022/23, sef £12.448 miliwn. Mae'r symudiad hwn i'w ddisgwyl ac wedi'i amlygu yn yr Adroddiad ar y Sefyllfa Derfynol, gan gofio bod y symudiad y llynedd yn ymwneud yn bennaf â derbyn cyllid untro a gwneud arbedion untro gan fod ysgolion wedi bod ar gau am ran helaeth o'r flwyddyn ac, yn benodol, oherwydd nifer o grantiau mawr a dderbyniwyd ddiwedd mis Mawrth. Rhagwelir yn awr y bydd y grantiau'n cael eu gwario yn y flwyddyn ariannol hon ar ddal i fyny a'r rhaglen adferiad ar ôl COVID yn yr ysgolion. Mae gorwariant bychan o £108,000 ar gyllidebau sydd heb eu dirprwyo.

6.6 Y Cyfrif Refeniw Tai (CRT) – Mae'r sefyllfa refeniw ddiweddaraf yn rhagdybio gostyngiad o £570,000 mewn balansau ar ddiwedd y flwyddyn, sy'n £4,000 yn fwy na'r swm ar adeg cymeradwyo'r gyllideb. Mae'r symudiad yn ymwneud â gostyngiad yn incwm rhenti. Felly rhagwelir y bydd balansau'r CRT yn £1.486 miliwn ar ddiwedd y flwyddyn. Mae Cyllideb Gyfalaf y CRT o £29.9 miliwn yn cael ei rhannu'n bennaf rhwng gwelliannau arfaethedig i'r stoc dai bresennol (£17 miliwn) a chaffaeliadau a datblygiadau tai newydd (£13 miliwn).

6.7 Rheoli'r Trysorlys – Ar ddiwedd mis Awst, roedd cyfanswm benthyciadau'r Cyngor yn £239.683 miliwn ar gyfradd gyfartalog o 3.78%. Roedd y balansau buddsoddi yn £23.7 miliwn ar gyfradd gyfartalog o 1.5%.

6.8 Mae crynodeb o **Gynllun Cyfalaf** y Cyngor ar gael yn Atodiad 3. Mae'r Cynllun Cyfalaf cymeradwy yn £66.1 miliwn gyda'r gwariant hyd yma'n £8.2 miliwn. Mae Atodiad 4 yn cynnwys diweddariad ar y prif brosiectau sydd wedi'u cynnwys yn y Cynllun Cyfalaf cyffredinol. Cynyddwyd cronfa wrth gefn y Cynllun Cyfalaf o £1.676 miliwn i £2.176 miliwn (mwy na'r £0.500 a gytunwyd arno fis Chwefror) yn sgil cario elfen heb ei neilltuo o'r grant cyfalaf a gafwyd gan Lywodraeth Cymru fis Mawrth ymlaen. Ar ôl gwneud dyraniad i'r Prosiect Gwastraff, bydd y gronfa wrth gefn o £1 filiwn yn helpu i liniaru risgiau i'r rhaglen gyffredinol yn sgil y chwyddiant ar gostau cyfalaf.

6.9 Mae'r Bwrdd Cyllideb wedi adolygu a chefnogi achosion busnes ar gyfer cyfleusterau storio halen newydd yn nepos Corwen a Lôn Parcwr, Rhuthun, a chyfleusterau lles a storio

cerbydau a chyfarpar newydd yn nepo Gerddi Botanegol y Rhyl, fel y nodir yn Atodiad 5 ac a argymhellir yn 3.2 a 3.3 yn y drefn honno.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

Cafodd Asesiadau o'r Effaith ar Les ar gyfer y cynnydd yn Nhreth y Cyngor eu cyflwyno i'r Cyngor ar 25 Ionawr.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

Yn ogystal â'r adroddiadau rheolaidd i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol, cafodd proses y gyllideb ei hystyried gan y Tîm Arwain Strategol, cyfarfodydd Briffio'r Cabinet, Arweinwyr Grŵp a chyfarfodydd Briffio'r Cyngor. Mae'r Fforwm Cyllidebau Ysgolion wedi'i gynnwys yn y cynigion drwy'r flwyddyn. Ymgynghorwyd ag Undebau Llafur drwy'r Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol. Mae pandemig COVID-19 wedi parhau i effeithio ar y lefel o ymgynghori ac ymgysylltu gyda'r cyhoedd. Ond, er hynny, mae cynlluniau ar waith i ymgysylltu'n gynnar gyda'r holl fudd-ddeiliaid yn ystod proses gyllidebol 2023/24.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae pwysau penodol yn dal yn amlwg yng nghyllidebau gofal cymdeithasol (Oedolion a Phlant). Rydym ni wedi buddsoddi'n sylweddol yn y meysydd hyn dros y blynyddoedd diwethaf a disgwylir y bydd yr angen yn parhau. Mae'r pwysau cychwynnol eisoes wedi'u cynnwys yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig a bydd y rhain yn cael eu hadolygu; bydd y pwysau ar y ddau wasanaeth yn cael eu monitro'n agos a'u hadolygu yn ystod y misoedd nesaf.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae'n parhau i fod yn gyfnod heriol yn ariannol ac mae ansicrwydd ynghylch effaith cynnydd mewn chwyddiant, Brexit a strategaeth ariannol Llywodraeth y DU wrth ymdrin ag effaith ariannol hirdymor COVID a'r argyfwng costau byw ar gyllid cyhoeddus. Er bod y rhagolygon ariannol yn ansicr, mae ein sefyllfa ariannol yn iach ac mae proses gyllideb 3/5

mlynedd gadarn wedi'i chymeradwyo'n ddiweddar gan y Tîm Arwain Strategol, y Tîm Gweithredol Corfforaethol, y Cabinet ac mae'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio wedi craffu arni.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

Dan Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972 mae'n ofynnol i awdurdodau lleol wneud trefniadau i weinyddu eu materion ariannol yn briodol.